

Nowe prawo geologiczne i górnicze

Kinga Wojtczak¹

Nowa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – *Prawo geologiczne i górnicze* – reguluje zasady wykonywania działalności w zakresie prac geologicznych, wydobywania kopalin ze złóż, podziemnego bezziemkowego magazynowania substancji oraz podziemnego składowania odpadów, jednakże – w porównaniu z dotychczasowym stanem prawnym – na warunkach bardziej uproszczonych i przyjaznych dla przedsiębiorców. Z dniem 1 stycznia 2012 r. nowe prawo zastąpi ustawę dotychczasową, z tym, że do postępowań wszczętych przed dniem wejścia jego w życie będzie się stosowało przepisy dotychczasowe.

Głównym celem omawianej ustawy jest usunięcie barier utrudniających podejmowanie i wykonywanie działalności w zakresie geologii i górnictwa, z uwzględnieniem ochrony i racjonalnego gospodarowania złożami kopalin w ramach zrównoważonego rozwoju. Nowe prawo wyważa interesy zarówno Skarbu Państwa, gmin, przedsiębiorców, jak i obywateli, a jego rozwiązania są wyrazem osiągniętego kompromisu.

Dostosowanie do prawa UE

W ustawie *Prawo geologiczne i górnicze* nastąpiło pełne wdrożenie przepisów dyrektywy węglowodorowej 94/22/WE z dnia 30 maja 1994 r. w sprawie warunków udzielania i korzystania z zezwoleń na poszukiwanie, badanie i produkcję węglowodorów. Zostały wprowadzone odrębne wymagania dotyczące koncesjonowania węglowodorów, dzięki którym ustawa nie powinna już pozostawiać wątpliwości co do zgodności z przepisami Unii Europejskiej.

Udzielenie koncesji na działalność dotyczącą węglowodorów będzie poprzedzone przetargiem, w odróżnieniu od obowiązującego stanu prawnego, w którym przetargiem poprzedza się ustanowienie użytkowania górniczego. Przetarg na koncesję na poszukiwanie, rozpoznawanie lub wydobywanie węglowodorów będzie mógł być zorganizowany z inicjatywy organu lub z inicjatywy przedsiębiorcy. Różnica między tymi trybami polega na tym, że w pierwszym przypadku organ koncesyjny przed ogłoszeniem przetargu w zastępstwie przedsiębiorcy uzyskuje decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach oraz opinie lub uzgodnienia niezbędne do uzyskania koncesji od organów współdziałających, a następnie ogłasza przetarg i wykonuje pozostałe czynności zmierzające do wyłonienia zwycięzcy. W drugim przypadku natomiast po wpłynięciu wniosku o udzielenie koncesji od jednego podmiotu organ koncesyjny informuje publicznie zainteresowane podmioty o tym fakcie oraz o możliwości złożenia wniosków, a następnie dokonuje porównania wniosków. Udzielenie kon-

cesji następuje na rzecz zwycięzcy przetargu lub podmiotu, którego wniosek w wyniku porównania uzyskał najwyższą ocenę. W konsekwencji z tymi podmiotami organ koncesyjny zawiera umowę ustanawiającą użytkowanie górnicze.

Nadal będzie możliwe uzyskanie koncesji na działalność dotyczącą węglowodorów bez przetargu, jednakże tak jak dotychczas, tylko w przypadkach wyraźnie wskazanych w ustawie.

Uproszczenia, ułatwienia, ograniczenie biurokracji

Nowe prawo zawiera wiele rozwiązań upraszczających prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie geologii i górnictwa. Na szczególną uwagę zasługuje rezygnacja z koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin objętych własnością gruntową oraz złóż wód uznanych za kopaliny. Instrumentem nadzoru państwa w tym zakresie będzie decyzja zatwierdzająca projekt robót geologicznych. Ponadto ustawa upraszcza szereg długotrwałych obecnie procedur. Postępowania koncesyjne zostaną skrócone, przede wszystkim przez ograniczenie obowiązków współdziałania organu koncesyjnego z innymi organami. Nie będzie zatem uzgadniania z prezesem Wyższego Urzędu Górniczego w zakresie obszaru i terenu górniczego, z ministrem gospodarki – z wyjątkiem kopalin objętych własnością górniczą, ministrem zdrowia – w zakresie kopalin leczniczych, a dyrektor okręgowego urzędu górniczego nie będzie opiniował projektów zagospodarowania złóż. Bez zmian natomiast pozostaną kompetencje organów gmin w zakresie opiniowania koncesji poszukiwawczych i rozpoznawczych oraz uzgadniania koncesji eksploatacyjnych. Prostsze będzie również wprowadzanie zmian do projektów zagospodarowania złóż, w formie dodatków, dla których przyjęto zasadę zgłaszania zmian organowi na 30 dni przed terminem ich realizacji. Jeżeli organ w tym terminie nie zabroni jego wykonania, przedsiębiorca może realizować zamierzone zmiany.

W nowej ustawie rezygnuje się z określania górnych i dolnych stawek opłaty eksploatacyjnej oraz jednostkowych stawek opłaty w rozporządzeniu Rady Ministrów. Stawki opłat za działalność regulowaną ustawą zostały określone bezpośrednio w ustawie, z przewidzianym mechanizmem waloryzacyjnym, co zapewnia przedsiębiorcom i beneficjentom tych opłat przewidywalność i stabilizację. Wysokość stawek jednostkowych została zachowana na dotychczasowym poziomie. Nastąpiła również zmiana okresu rozliczeniowego z kwartalnego na półroczny. Jest ona wynikiem dostosowania opłat eksploatacyjnych do terminów przewidzianych dla innych opłat za korzystanie ze środowiska, a jednocześnie przykładem ograniczania zbędnej biurokracji u przedsiębiorcy i w administracji. Przedsiębiorcy dodatkowo zostali zwolnieni

¹Ministerstwo Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa; kinga.wojtczak@mos.gov.pl.

z obowiązku ponoszenia opłaty eksploatacyjnej w sytuacji, gdy jej wysokość obliczona za półrocze nie przekracza 300 zł.

Przepisy nowej ustawy ułatwiają ustalenie kręgu osób mających status strony w postępowaniach prowadzonych na podstawie prawa geologicznego i górniczego, bowiem przesądza one jednoznacznie, że stronami postępowań koncesyjnych są właściciele (oraz użytkownicy wieczysti) – tylko jednak w przypadku, gdy chodzi o działalność wykonywaną w granicach nieruchomości gruntowych. O status strony nie może ubiegać się osoba, której nieruchomość znajduje się poza obszarem górnictwem lub miejscem wykonywania robót. Uściślenie kręgu osób mających status strony w postępowaniach prowadzonych na podstawie nowej ustawy pozwoli na przyspieszenie załatwienia spraw i eliminację sporów sądowych.

Przedsiębiorcom, którzy ponieśli nakłady finansowe i rozpoznali oraz udokumentowali złoża kopaliny, stanowiące przedmiot własności górniczej, ustawa zapewniła, tak jak dzisiaj, pierwszeństwo do uzyskania prawa użytkowania górniczego, z tym że dotychczasowy 2-letni okres został wydłużony do 5 lat. Wydłużenie tego okresu wynika z potrzeby zapewnienia przedsiębiorcom odpowiedniego czasu na uzyskanie wszystkich zgód i zezwoleń, niezbędnych do rozpoczęcia eksploatacji.

W nowej ustawie zrezygnowano z obowiązkowego sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego. Sporządzenie takiego planu będzie fakultatywne. Zmiana ta odblokuje inwestycje na terenach górnictwem, bowiem obecny brak planów, mimo nałożonego obowiązku, powoduje konieczność zawieszenia postępowań o wydanie decyzji o warunkach zabudowy.

Łatwiejsze będzie również wykonywanie otworów wiertniczych o głębokości do 30 m w celu wykorzystywania ciepła Ziemi, w związku z wyłączeniem tych prac z zakresu przedmiotowego nowego prawa. Ustawy nie będzie się również stosowało do wydobywania kruszywa w zakresie niezbędnym do wykonywania pilnych prac zabezpieczających przed powodzią w czasie obowiązywania stanu klęski żywiołowej.

Własność złóż kopalin

Z dotychczasowych przepisów wynika, że złoża będące częścią składową nieruchomości gruntowej stanowi własność jej właściciela. W przypadku natomiast, gdy znajduje się ono poza jej granicami, stanowi własność Skarbu Państwa. Praktyka pokazała, że tego rodzaju regulacja jest skomplikowana, budzi wiele wątpliwości i wymaga częstych interpretacji. Nowa regulacja nawiązuje do instytucji tzw. „własności górniczej”, znanej przepisom rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 29 listopada 1930 r. – *Prawo górnicze*. Istotą tego rozwiązania jest „rozerwanie więzi prawnej” pomiędzy nieruchomością gruntową a złożem kopaliny. Polega to na przyjęciu, że niektóre z tych złóż nie są częściami składowymi nieruchomości, a tym samym nie są one objęte własnością gruntową. Są one natomiast przedmiotem odrębnego prawa majątkowego, przysługującego wyłącznie Skarbowi Państwa.

Wprowadzony nowy model własności złóż kopalin dokonuje więc podziału na kopaliny objęte własnością górniczą i kopaliny objęte własnością gruntową. W odróżnieniu od obecnego jest on czytelny i przejrzysty. Katalog kopaliny objętych własnością górniczą zawiera wymienione z nazwy kopaliny strategiczne, bez względu na miejsce ich

występowania, istotne dla rozwoju gospodarczego kraju, w tym bezpieczeństwa energetycznego, np. węglowodory, węgiel kamienny i brunatny, rudy metali, sól, wody lecznicze i termalne. Prawo własności górniczej przysługuje Skarbowi Państwa. W porównaniu z obowiązującym stanem prawnym nowa ustawa rozszerza prawo Skarbu Państwa do niektórych złóż kopaliny. Przykładem jest węgiel brunatny. Pozostałe kopaliny nie wymienione w katalogu ustawowym są objęte własnością gruntową, a zatem ich właścicielem jest właściciel nieruchomości gruntowej.

Wody uznane za kopaliny

Nowa ustawa, w odróżnieniu od dotychczasowych przepisów, bezpośrednio określa wymagania, jakie pozwalają uznać określoną wodę za leczniczą, termalną lub solankę. W tej sytuacji zbędne stało się regulowanie tych kwestii w akcie wykonawczym. Zatem woda podziemna posiadająca cechy określone przepisami ustawy jest kopalina. Wody te są objęte własnością górniczą. Ich poszukiwanie i rozpoznawanie będzie prowadzone na uproszczonych zasadach, tj. bez koncesji, jedynie na podstawie projektu robót geologicznych, natomiast ich wydobywanie nadal będzie wymagać koncesji. Podmioty, które dzisiaj prowadzą działalność w zakresie korzystania z wód podziemnych, a które w nowym stanie prawnym będą uznane za kopaliny, mogą dalej je wydobywać na podstawie pozwoleń wodnoprawnych do końca okresu ich obowiązywania. Po tym terminie wydobywanie wód uznanych za kopaliny może być kontynuowane jedynie na podstawie koncesji.

Przewidziana w nowej ustawie decentralizacja zadań sprawia, że zadania związane z wydawaniem decyzji dotyczących poszukiwania, rozpoznawania lub wydobywania wód leczniczych, termalnych i solanek minister właściwy do spraw środowiska przekazuje marszałkom województw. Występowanie tego rodzaju złóż ma charakter regionalny, a ich zagospodarowanie wiąże się ściśle z kierunkami rozwoju regionalnego. Celowe jest zatem, aby procesy decyzyjne związane z ich zagospodarowaniem objęte były kompetencjami marszałków województw, jako organów administracji geologicznej, w tym pełniących już funkcję organów koncesyjnych dla innych kopaliny.

Dokumentacja geologiczna

Zmianie ulega tryb postępowania z dokumentacją geologiczną w zakresie akceptowania jej przez właściwy organ. Nowa ustawa przesądziła, że zamiast dotychczasowych zawiadomień o przyjęciu dokumentacji będą wydawane, w trybie Kodeksu postępowania administracyjnego, decyzje zatwierdzające dokumentację geologiczną. Bezdecyzyjny tryb akceptowania dokumentacji rodził w praktyce wiele problemów i wątpliwości oraz był przedmiotem krytyki nie tylko organów, ale również finansujących prace geologiczne.

W nowej ustawie zrezygnowano z określania kryteriów bilansowości, ale to nie oznacza całkowitej dowolności w procesie dokumentowania złóż. Po wejściu w życie ustawy dokumentację geologiczną będzie się sporządzało z uwzględnieniem granicznych wartości parametrów definiujących złoża i jego granice, określonych w akcie wykonawczym wraz z wymaganiami dla dokumentacji geologicznej. Przedsiębiorca będzie korzystał z tych parametrów, żeby określić granice złoża bilansowego, a jeżeli będzie zainteresowany udokumentowaniem zasobów o

parametrach wykraczających poza podane w rozporządzeniu – udokumentuje również zasoby pozabilansowe i jednocześnie samodzielnie określi dla nich graniczne parametry. Jeśli będzie chciał przyjąć inne (ostrzejsze) wartości parametrów, niż określone w akcie wykonawczym, będzie musiał to uzasadnić.

Kwalifikacje w geologii i górnictwie

W odróżnieniu od dotychczasowych rozwiązań, w celu zachowania zgodności z Konstytucją RP, kwalifikacje do wykonywania czynności w zakresie geologii, górnictwa oraz ratownictwa górniczego zostały uregulowane bezpośrednio w ustawie. Stwierdzenie kwalifikacji, tak jak dzisiaj, będzie następowało w drodze świadectwa, natomiast odmowa dopuszczenia do egzaminu – w drodze decyzji administracyjnej.

Znacząco został uproszczony system kwalifikacji w górnictwie. W ustawie zrezygnowano z określania wymagań oraz stwierdzania kwalifikacji przez organy nadzoru górniczego dla pracowników wykonujących czynności w średnim i niższym dozorcze. Wyjątkiem są podziemne zakłady górnicze, w których utrzymano konieczność stwierdzania kwalifikacji na wszystkich szczeblach dozoru ruchu, ze względu na potrzebę zwiększenia bezpieczeństwa w górnictwie podziemnym. W pozostałych zakładach górniczych wymagania dla takich osób określa i sprawdza przedsiębiorca. Nowością jest także obowiązek publikacji wykazów osób, które legitymują się kwalifikacjami (uprawnieniami) stwierdzonymi na podstawie ustawy na stronach Biuletynu Informacji Publicznej.

Informacja geologiczna

Odnotowania wymagają także zmiany, jakie zaszły w obszarze informacji geologicznej. Co do zasady status informacji geologicznej nie uległ radykalnym zmianom, a nowe rozwiązania mają raczej charakter doprecyzowujący. W nowej ustawie utrzymano generalną zasadę, zgodnie z którą prawo do informacji pozyskiwanych w toku prowadzenia prac geologicznych przysługuje Skarbowi Państwa, a podmioty finansujące pozyskanie takich informacji mają zapewnioną możliwość jej nieodpłatnego wykorzystywania. Jednocześnie położono większy nacisk na kwestie dotyczące ochrony informacji geologicznej, zarówno w sferze fizycznego dostępu do zgromadzonych informacji, jak i w sferze związanej z zakresem uprawnień przysługujących podmiotom finansującym pozyskiwanie informacji. W celu zapewnienia należytej ochrony gromadzonej informacji geologicznej dotychczasową definicję słownikową uzupełniono o pojęcie „danych geologicznych”, do których dostęp będzie ściśle reglamentowany. Wzmocniona została także pozycja inwestora, który poniósł nakłady na rozpoznanie geologiczne. Taki inwestor może bez ograniczeń wykorzystać pozyskane w ten sposób wyniki, a przez 5 lat od utraty mocy decyzji, na podstawie której wykonał prace będące podstawą uzyskania informacji ma wyłączność w zakresie wykorzystywania informacji. Dodatkowo, jeżeli przed tym terminem doszło do uzyskania koncesji – zachowuje wyłączne prawo przez cały czas obowiązywania tej ostatniej, a nadto przez 2 lata od zakończenia działalności. Odmienne niż dotychczas uregulowano także kwestię korzystania z informacji geologicznej Skarbu Państwa. Generalną zasadą jest nieodpłatny dostęp do informacji geologicznej, chyba że korzystanie z takiej informacji

realizowane będzie na potrzeby związane z prowadzoną działalnością gospodarczą (w zakresie wydobywania kopalin ze złóż, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji bądź podziemnego składowania odpadów, czy też wymagającą pozwolenia wodnoprawnego) lub dotyczyć będzie informacji udostępnianej w szczególnej postaci (dane źródłowe i próbki geologiczne). W takich sytuacjach korzystanie z informacji geologicznej Skarbu Państwa odbywać się będzie wyłącznie za wynagrodzeniem. W przypadku zmiany bądź przenoszenia koncesji uzyskanych na podstawie dotychczasowego stanu prawnego, przepis przejściowy zwalnia przedsiębiorców z obowiązku wykazania się prawem do informacji geologicznej pod warunkiem, że zmiana koncesji nie dotyczy powiększenia obszaru lub przedłużenia terminu.

Państwowa Służba Geologiczna

Ustawa jednoznacznie powierza Państwowemu Instytutowi Geologicznemu – Państwowemu Instytutowi Badawczemu wykonywanie funkcji państwowej służby geologicznej, przesądzając jednocześnie, że określone w ustawie zadania do wykonania przez ten instytut są zadaniami państwa w zakresie geologii. Mają one charakter niewładczy. Pozycja państwowej służby geologicznej została wzmocniona, a zakres jej prac rozszerzony o nowe zadania (rozpoznawanie i monitorowanie zagrożeń geologicznych), jak również o te zadania, które w dotychczasowym stanie prawnym minister środowiska mógł powierzać różnym podmiotom (wykonywanie kartografii geologicznej oraz prac geologicznych o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej). W nowej ustawie prawo powierzania wykonywania niektórych zadań innym podmiotom uzyskał PIG-PIB. Ponadto zadania takie jak prowadzenie rejestru obszarów górniczych i sporządzanie krajowego bilansu zasobów kopalin państwowa służba geologiczna będzie wykonywała już nie w imieniu ministra środowiska, ale we własnym wprost na podstawie przepisów ustawy. W ustawie uregulowano również kwestię nadzoru ministra środowiska nad wykonywaniem zadań państwowej służby geologicznej, a jego elementami jest coroczne przekazywanie ministrowi planu prac do akceptacji oraz sprawozdania z wykonanych prac

Gospodarka małymi złożami

W ustawie utrzymano dotychczasowy zakres kompetencji dla starosty jako organu koncesyjnego dla małych złóż kopalin. Dla działalności o małych rozmiarach przewidziano dalsze uproszczenia, m.in. zwolniono przedsiębiorców z obowiązku sporządzania i posiadania dokumentacji mierniczo-geologicznej, a także z obowiązku tworzenia funduszu likwidacji zakładu górniczego, zachowując jednak możliwość zastosowania takiej formy gromadzenia środków na likwidację zakładu górniczego. W postępowaniu koncesyjnym zrezygnowano ze współdziałania z dyrektorem okręgowego urzędu górniczego, jednocześnie wzbogacając zakres wniosku o udzielenie koncesji o elementy dotyczące ruchu zakładu górniczego i jego likwidacji.

W związku z tym, że warunki uzyskiwania koncesji u starosty już dziś są atrakcyjne (bez obowiązku sporządzania planu ruchu i projektu zagospodarowania złoża), dochodziło do sytuacji, że duże złoża były dzielone sztucznie na fragmenty po 2 ha, a przedsiębiorca uzyskiwał jednocześnie po kilka koncesji na sąsiednie obszary zamiast

ubiegać się o jedną koncesję u marszałka województwa na duże złoża na zasadach takich jak pozostali przedsiębiorcy. Niezbędne zatem było wprowadzenie zakazu prowadzenia przez tego samego przedsiębiorcę w tym samym czasie eksploatacji kopalni z sąsiadujących ze sobą złóż na podstawie koncesji udzielonych przez starostę.

Nielegalna eksploatacja

Nowe prawo zawiera pakiet rozwiązań, które służą przeciwdziałaniu nielegalnej eksploatacji kopalni. Starostowie, jako organy właściwe do ustalania opłaty podwyższonej za eksploatację kopalni bez koncesji, staną się jednocześnie beneficjentem tej opłaty, a uzyskane środki będą mogli przeznaczyć na wsparcie finansowe wykonywanych zadań. Oprócz finansowego wzmocnienia starostów ustawa wyposaża organy nadzoru górniczego w kompetencje do wstrzymywania nielegalnej eksploatacji kopalni i jednocześnie zobowiązała ich do niezwłocznego powiadamiania starosty, którzy będzie mógł szybciej reagować na przypadki omijania prawa i wszczynać postępowania opłatowe. Działania te stanowią podstawę do skutecznej walki z coraz częstszymi przypadkami eksploatacji bez koncesji.

Własne potrzeby

Nowością jest oczekiwana przez obywateli – właścicieli nieruchomości – możliwość korzystania bez koncesji z piasków i żwirów w niewielkich rozmiarach (do 10 m³ rocznie) w celu zaspokojenia własnych potrzeb. Kopalina nie może być rozporządzana na rzecz osób trzecich, ani wydobywana z użyciem środków strażalniczych. Ponadto wydobywanie nie może naruszyć przeznaczenia nieruchomości. Na 7 dni przed zamierzonym pozyskaniem kopaliny właściciel nieruchomości musi powiadomić starostę. Jeśli którekolwiek z wymagań ustawowych zostanie naruszone dyrektor okręgowego urzędu górniczego będzie zobowiązany wstrzymać wydobywanie i powiadomić starostę, który ustali prowadzącemu taką działalność opłatę podwyższoną, czyli opłatę za eksploatację bez koncesji.

Ruch zakładu górniczego oraz ratownictwo górnicze

Ustawa co do zasady utrzymuje podstawowe rozwiązania określające rygory dotyczące funkcjonowania zakładu górniczego, jako sprawdzone w praktyce i niezbędne do utrzymania niezbędnych standardów bezpieczeństwa. Odnotowania wymaga definicja zakładu górniczego, według której obiekty (urządzenia, instalacje) służące do przeróbki wydobytej kopaliny nie wchodzi w skład tego zakładu. Zatem przeróbka kopaliny pozostaje poza zakładem górniczym, co oznacza, że również poza zakresem przedmiotowym ustawy. Wyjątkiem są podziemne zakłady górnicze wydobywające węgiel kamienny, w których proces przeróbki pozostaje w technologicznym związku z wydobywaniem tej kopaliny.

W zakresie planów ruchu zakładu górniczego przedsiębiorcy zapewniono swobodę w ustalaniu okresu ważności planu ruchu, a nadto przewidziano dokonywanie w nim zmian, nie tylko po uzyskaniu decyzji właściwego organu nadzoru górniczego, ale również w niektórych przypadkach w trybie uproszczonym, po zatwierdzeniu ich przez przedsiębiorcę.

W ustawie zrezygnowano z zaliczania przez organy nadzoru górniczego przestrzeni w zakładach górniczych do poszczególnych stopni, kategorii lub klas zagrożeń naturalnych. Tę kompetencję pozostawiono kierownikowi ruchu zakładu górniczego.

Nowe przepisy przesądziły, że dokumentację mierniczo-geologiczną sporządza mierniczy górniczy i geolog górniczy, a w odniesieniu do złóż wydobywanych metodą odkrywkową może ją sporządzać także osoba posiadająca kwalifikacje zawodowe w zakresie geodezyjnych pomiarów sytuacyjno-wysokościowych oraz geolog posiadający odpowiednie kwalifikacje w zakresie geologii. Rozwiązanie to powinno przyczynić się do liberalizacji rynku usług w zakresie sporządzania tego rodzaju dokumentacji, a nadto powinno zredukować koszty ponoszone przez przedsiębiorców.

Znacząco zliberalizowano także wymagania dotyczące ratownictwa w odkrywkowych zakładach górniczych. Przedsiębiorcy wydobywający kopaliny metodą odkrywkową nie muszą posiadać zorganizowanego ratownictwa górniczego, wystarczy by mieli oni możliwość korzystania z usług ratowniczych świadczonych przez inne podmioty. Przedsiębiorca w celu zabezpieczenia ratowniczego będzie mógł powierzyć taką ochronę powszechnym, niegórniczym służbom ratownictwa.

Nowe przepisy przewidziały także zmiany dotyczące funduszu likwidacji zakładu górniczego. Polegają one na tym, że środki funduszu mogą być gromadzone nie tylko w postaci środków pieniężnych, ale także w bonach skarbowych bądź obligacjach emitowanych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa. Przedsiębiorca posiadający więcej niż jeden zakład górniczy może utworzyć dla nich wspólny fundusz. Środki funduszu bez przeszkód mogą być wykorzystywane na pokrycie nie tylko kosztów likwidacji zakładu górniczego lub oznaczonych jego części, ale również na likwidację zbędnych obiektów (urządzeń, instalacji, wyrobisk) zakładu górniczego. Rozwiązania te powinny doprowadzić do uelastycznienia zasad funkcjonowania funduszu likwidacji zakładu górniczego oraz racjonalizacji sposobów wykorzystania jego środków.

Odpowiedzialność za szkody

W ustawie utrzymano, że za szkody wyrządzone ruchem zakładu górniczego odpowiedzialność ponosi przedsiębiorca, a w przypadku gdy przedsiębiorca nie istnieje, ani jego następcą prawny, za szkodę odpowiada Skarb Państwa reprezentowany przez właściwy organ nadzoru górniczego. W zakresie naprawiania szkód ustawa w większym stopniu opiera się na rozwiązaniach kodeksu cywilnego, a zatem naprawienie szkody będzie następowało według wyboru poszkodowanego, tj. przez przywrócenie stanu poprzedniego lub przez zapłatę odszkodowania. Tym samym odchodzi się od obowiązku przywracania stanu poprzedniego, co było przedmiotem krytyki przez poszkodowanych. Ustawa wprowadza jeszcze inne rozwiązania zmierzające do ochrony interesów potencjalnych poszkodowanych, m.in. polegające na wydłużeniu terminu dochodzenia roszczeń przez poszkodowanych. Będzie wynosił on 5 lat od dowiedzenia się o szkodzie, co jest korzystnym rozwiązaniem w stosunku do obowiązującego kodeksu cywilnego.

Literatura

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze